

Občina Škofja Loka z izkušnjami v mednarodnem sodelovanju (Loški razgledi, št 56)

REPUBLIKA SRBIJA

Republika Srbija se deli na Centralno Srbijo in avtonomno pokrajino Vojvodino. Do 17. februarja 2008¹ je pod avtonomno pokrajino Srbijo spadalo tudi Kosovo, ki pa je na ta dan razglasilo neodvisnost, katerega Srbija ne priznava². Pobratena občina Smederevska Palanka leži v Centralni Srbiji in je leta 2003 štela 58.000 prebivalcev³.

I. SMEDEREVSKA PALANKA

Občina Smederevska Palanka

uradna stran občine Smederevska Palanka:

<http://www.smed-palanka.co.yu/>

Sporazum, podpisan v Škofji Loki: 30. 6. 1973

Sporazum, podpisan v Smederevski Palanki: 10. 10. 1973

Ob praznovanju 1000-letnice prve omembe loškega ozemlja 30. junija 1973 v Škofji Loki in ob praznovanju 29. obletnice osvoboditve 10. 10. 1973 v Smederevski Palanki, sta predsednik skupščine občine Škofja Loka Tone Polajnar in predsednik skupščine občine Smederevska Palanka Sreten Vladislavljenić podpisala Listino pobratenja. S slovesnim podpisom listine sta občini potrdili prijateljstvo, rojeno v najtežjih časih zadnje vojne. »Gostoljublje, ki so ga občani Smederevske Palanke med drugo svetovno vojno nudili številnim od okupatorja pregnanim občanom Škofje Loke in prijateljske vezi pri povojni graditvi nove Jugoslavije so vodile skupščino občine Škofja Loka in skupščino občine Smederevska Palanka«⁴, k podpisu Listine o pobratenuju.

Okrog dvesto Ločanov si je moralo leta 1941 čez noč povezati culje in se izseliti v Srbijo, tam pa so jih domačini v Smederevski Palanki kljub pomanjkanju toplo sprejeli. Več zaporednih srečanj nekdanjih beguncev s srbskimi dobrotniki in naraščajoče kulturno-športno sodelovanje so pripomogli k podpisu sklepa o pobratenuju. »Poleg Smederevčanovih predstavnikov krajevnega vodstva ter družbenopolitičnih organizacij so bili navzoči še delegati iz bratskih mest Medicina in Sele na Koroškem, nadalje podpredsednica IS SRS dr. Aleksandra Kornhauser, sekretar ZIS Ivan Franko-Iztok, član predsedstva skupščine SRS Zdravko Krvina in drugi.«⁵ Ob zaključku slovesnosti je »predsednik smederevske občine Ločanom podaril

¹ Po kosovski vojni leta 1999 je Resolucija 1244 Varnostnega sveta Združenih narodov določila, da je Kosovo ozemlje pod oblastjo Začasne upravne misije Združenih narodov na Kosovu (UNMIK), katerega varnost zagotavlja Kosovska sila (KFOR) pod poveljstvom Nata in pravno potrdila suverenost Srbije nad območjem. Po neuspešnih pogajanjih o ustavnem statusu Kosova pod pokroviteljstvom Združenih narodov je 17. februarja 2008 prehodna kosovska vlada enostransko razglasila neodvisnost od Srbije, se poimenovala Republika Kosovo in bila deležna delnega mednarodnega priznanja državnosti (Najmlajšo evropsko državo je do sedaj priznalo 54 držav, med drugim tudi Združene države Amerike, 5. marca 2008 še Slovenija).

² <http://sl.wikipedia.org/wiki/Kosovo>

³ sl.wikipedia.org/wiki/Smederevska_Palanka

⁴ Gorenjski glas št. 51, 7. julij 1973.

⁵ Gorenjski glas št. 51, 7. julij 1973.

leseno plastiko, izdelek ljudskega umetnika-kiparja Togoslava Živkovića. Umetelno rezljano, v dva kratka podaljšana debela simbolično izraža enotno poreklo in težnje po miru, po poglobljanju medsebojnih stikov in prebivalcev pobratenih komun«, navaja Igor Guzelj v svojem članku.⁶

Nadaljnje sodelovanje med občinama je potekalo na likovnem področju, saj so se mentorji s svojimi učenci redno udeleževali Male Groharjeve slikarske kolonije v Škofji Loki. S podpisom listine se je pričela tudi kulturna in športna izmenjava med Gimnazijama obeh občin. Izmenjava med predstavniki občin, učiteljskega zbora in dijakov je trajala dobri dve desetletji. Prav tako se je poglobljalo sodelovanje med škofjeloškimi osnovnimi šolami s šolami v Smederevski Palanki ter športnimi klubi. Ob 1000-letnici mesta Škofje Loke je Smučarski klub Alpetour organiziral tekmo za smučarske nadobudneže stare od 11 do 15 let pod imenom »POKAL LOKA 1973«.

»Od takrat so potekale številne izmenjave tudi na športnem področju. Živeli smo v isti državi, vsak na svojem koncu, ločevali so nas jezik, kultura, vera, pa vendar smo gradili na tistem, kar nam je bilo skupno: prijateljstvu in bratstvu. Na drugačnosti, iz katere smo se vsi učili. S slovensko samostojnostjo pa se je sodelovanje končalo«, navaja⁷ Jože Bogataj, ravnatelj Gimnazije Škofja Loka. V času osamosvojitve Republike Slovenije je občina Smederevska Palanka ultimativno prekinila stike s Škofjo Loko. Jugoslovanski nesporazumi so ob razpadanju nekdanje skupne države odločno prekinili sodelovanje med pobratenima občinama.

Po skoraj dvanajstih letih popolne prekinitve se je vabilu srbske občine novembra 2001 odzvala mešana gospodarsko politična delegacija občine Škofja Loka in Obrtne zbornice Škofja Loka. Četudi so bili tedaj prekinjeni vsi uradni stiki, pa so se vendarle ohranili nekateri osebni in celo delno poslovni stiki. Še posebej v letu 2001, ko je v Srbiji prišlo do postopnih demokratičnih sprememb, so se oglasili predlogi, da naj bi stike ponovno oživel in ugotovili možnosti za morebitno sodelovanje. Šest člansko delegacijo sta zastopala župan Igor Draksler in predsednik Območne obrtne zbornice Škofja Loka France Šifrar.

Na povabilo Občine Škofja Loka so se v okviru občinskega praznovanja junija 2002 v Škofji Loki predstavili pevci zbora Sv. Simeona Bogoprimateca iz Smederevske Palanke s koncertom pravoslavne glasbe Janeza Zlatoustega. Slavnostne akademije ob občinskem prazniku sta se udeležila tudi uradna predstavnika srbske občine, predsednik Skupščine Občine Smederevska Palanka Radoslav Ljubisavljević in predsednik Izvršnega odbora Skupščine Občine Smederevske Palanke Vladan Starčević. V program je bil vključen tudi ogled škofjeloških podjetij.

⁶ Gorenjski glas št. 51, 7. julij 1973.

⁷ Bogataj, Gimnazija Škofja Loka - 50 let, str. 116.

Slika 1: Predsednik Skupščine Občine Smederevska Palanka Radoslav Ljubisavljević, predsednik Izvršnega odbora Skupščine Občine Smederevske Palanke Vladan Starčević in župan Igor Draksler v Smederevski Palanki leta 2003.

V času občinskega praznovanja leta 2003 se je mudila štiri članska občinska delegacija v Škofji Loki in se z občinskimi in gospodarskimi predstavniki pogovarjala o morebitnem gospodarskem sodelovanju. Naj omenimo, da je bila polnilnica mineralne vode »Palanački kiseljak« v Smederevski Palanki od leta 2002 v večinski lasti ljubljanske Kolinske. »Palanački kiseljak« je znan v Srbiji in v sosednjih državah prav po blagovni znamki mineralne vode »Karadjordje palanački«. Družba, ki je bila ustanovljena 1969, je ena od največjih proizvajalcev mineralnih vod in sokov v Srbiji. Mineralno vodo v Smederevski Palanki črpajo že več kot 280 let, njen izvir in zdravilnost vode v tem srbskem mestecu pa se v nekaterih zapisih omenjata že leta 1719.

Septembra 2003 se je škofjeloška občinska delegacija odzvala uradnemu vabilu na občinsko praznovanje srbske občine. Ob tej priložnosti so povabili tudi tedanjega, sedaj pokojnega župana Wima Terwingna iz Maasmecheln.

V okviru turneje po Sloveniji, ki jo je organiziral Andrej Šter v dneh od 12. do 14. junija 2004 je Študijski zbor Muzikološkega inštituta Srbske akademije znanosti in umetnosti izvedel koncert v cerkvi sv. Jurija v Stari Loki. Poleg Občine Škofja Loka so pri organizaciji sodelovali člani pevskega zbora Lubnik in starološki župnik dr. Alojzij Snoj. Zbor je bil ustanovljen leta 1969 z namenom, da bi izvajal glasbo bizantinske dobe, ki jo je skupina študentov tega inštituta pod vodstvom svojega profesorja dr. Dimitrija Stefanovića⁸ proučevala in transkribirala iz nevmskega zapisa. Člani so študentje različnih fakultet

⁸ Dirigent zbora akademik, znanstveni svetnik, prof. dr. Dimitrije Stefanović se je rodil 1929 v Pančevu v Srbiji, študiral na beograjski filozofski fakulteti in glasbeni akademiji in se izpopolnjeval v Oxfordu, kjer je doktoriral. Bil je dolgoletni direktor Muzikološkega inštituta Srbske akademije znanosti in umetnosti, je redni član SANU, dopisni član JAZU in SAZU ter podpredsednik Matice srpske v Novem Sadu. Svoje znanstveno in raziskovalno delo usmerja v preučevanje stare bizantinske in slovanske, posebej srbske glasbe v rokopisih v nevmsko notacijo. Bil je dirigent Beograjskih madrigalistov, leta 1969 je ustanovil Študijski zbor Muzikološkega inštituta SANU in z njim koncentriral v domovini, Angliji, Franciji, Avstriji, Italiji, Grčiji, Nemčiji, Sloveniji in Poljski. V okviru gostovanja po Sloveniji je v prostorih ZRC SAZU imel predavanje z naslovom »800 let samostana Hilandar«.

beograjske univerze, med njimi tudi iz Smederevske Palanke, v Škofji Loki pa so zapeli Liturgijo svetega Janeza Zlatoustega s skladbami srbskih, bolgarskih in ruskih skladateljev. Danes je opaziti trend, ki se kaže v obnavljanju stikov tudi med posameznimi društvi, predvsem zaradi zgodovinskih okoliščin in osebnih stikov, ki v Sloveniji in posledično v Škofji Loki, kot nekdanji »bratski republikli in občini«, vidijo zgled kako najti pot v evropske integracije.

Ob jubilejnem praznovanju 60. obletnice Športnega društva Jasenica v Smederevski Palanki so se novembra 2008 udeležili slovesne skupščine škofjeloški župan Igor Draksler in predstavniki Škofjeloškega orientacijskega kluba. Na podlagi medsebojnega sporazuma na področju športa Orientacijski klub sodeluje s ŠD Jasenica že od leta 2000. Sodelovanje je najuspešnejše na področju izmenjave mladih športnikov. Njihovi tekmovalci se udeležujejo orientacijskih tekmovanj v Sloveniji, škofjeloški pa v Srbiji. Tako so športni strokovnjaki iz ŠD Jasenica pomagali pri organizaciji Evropskega mlajšega mladinskega prvenstva v orientacijskem teku leta 2006 v Škofji Loki (EYOC 2006), leta 2009 pa so bili oni organizatorji EYOC 2009 na Kopaoniku.

VIRI:

1. <http://sl.wikipedia.org/wiki/Kosovo>, 15. 1. 2009.
2. http://sl.wikipedia.org/wiki/Smederevska_Palanka, 20. 1. 2009.
3. Dve občini, dva pobratima. Gorenjski glas, Kranj, št. 51, 7. 7. 1973, str. 4.
4. Prijateljstvo, staro desetletje. Gorenjski glas, Kranj, 25. 5. 2009, str. 4.
5. Ohranjajo slovensko besedo. Loški glas, Kranj, september 2009, str 14.

LITERATURA:

1. Bogataj, Jože: Če obleka naredi človeka, kaj (kdo) pa potem šolo?. Gimnazija Škofja Loka – 50 let, Škofja Loka: Gimnazija Škofja Loka, 2000, str. 115 in 116.
2. Budja, Aleš in Kocbek, Mihael: Teritorialne členitve v državah članicah Evropske unije. Lex Localis. Maribor: Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila, 2008, str. 1-30.